

Библиотечка делатност у систему одбране

ИЗВОР ЗНАЊА И СВЕДОЧАНСТВО НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА

Судбина библиотечке грађе које су баштиниле наше војске од средине XIX века парадигматично сведочи о фазама наше модерне националне и државотворне историје. У разговору у којем се могао осетити нескривени ентузијазам саговорника, предочени су нам стање и планови развоја библиотечке делатности, која се данас одвија у оквиру Универзитета одбране.

Пише Александар СКАКИЋ

Фото: Горан Станковић

Када би полице на којима су смештени фондови библиотеке грађе у згради Ректората Универзитета одбране могле да говоре, чули бисмо компликовану причу о нашој традицији, коренима, војничкој и националној историји, изузетно богатој ризници нашег и европског знања о војсци и друштву, блиставим умовима, друштвеним трансформацијама, као и о моментима занемаривања, третирању те грађе као пукe ставке на материјалним листама, до набрајања савесних и скромних појединаца који су је чували у немирним временима и разним реформским процесима.

Корени војне библиотечке делатности у Србији сежу до друге половине XIX века, када је при првом Министарству војном (*Закон о успројсџиву Министарства војној* 1862. године) формирана Војна књижница. Библиотека је 1876, заједно са уредништвом листа „Ратник”, прешла у састав Историјског одељења Главног ђенералштаба. У том смислу постоји дуга и дубока историјска веза војне штампе и Универзитетске библиотеке.

У периоду након два рата Библиотека је имала велики број организационих трансформација и готово цео тај период у њеном називу постојао је префикс „централна”. Данас се ови послови одвијају у оквиру Одељења за библиотечку делатност – Универзитетска библиотека, које је део Проректората за научноистраживачку делатност Универзитета одбране.

ТРАДИЦИЈА КОЈА ОБАВЕЗУЈЕ

– Свесни значаја библиотеке, непроцењиве вредности наше библиотечке грађе, како за војно високо школство и научноистраживачки рад, тако и са становишта историје и војничке традиције, планирамо значајна улагања у циљу унапређења услова рада у оквиру библиотечке делатности – наглашава Ивана Стевановић, проректор Универзитета одбране за научноистраживачку делатност. – Библиотека је носилац матичне функције за војно високо школство и обавља значајан део посла из домена библиотечке делатности у систему одбране. У том смислу,

КОРИШЋЕЊЕ БИБЛИОТЕКЕ

Библиотечка грађа, под одређеним условима, доступна је свим припадницима Министарства одбране и Војске Србије, као и осталима који не припадају систему одбране, а баве се научноистраживачким радом.

Данас Универзитетска библиотека има више стотина корисника који се, поред приступа грађи у самој библиотеци, могу повезати и на портал Конзорцијума библиотека Србије за обједињену набавку (Кобсон), који су још 2001. године покренуле водеће научне библиотеке у Србији.

Такође, за запослене на Универзитету одбране омогућен је приступ следећим EBSCO базама података: Military and Government Collection, International Security & Counter Terrorism Reference Center, Academic Search Complete и Medline Complete, бази правних прописа Propis soft.

реафирмација значаја Библиотеке, њен развој и унапређење стања у свим сегментима рада представљају један од приоритетних задатака Проректората – закључује проректор Стевановић.

Обилазећи простор у коме су смештене књиге, немогуће је не осетити поштовање према тој ризици знања и нашег историјског утемељења и не увидети да је установама оваквог историјског значаја потребна стална и јача материјална и логистичка подршка него што је то често у прошлости био

случај. Уверење саговорница да су планови за даљи развој Библиотеке засновани на реалним основама, базира се превасходно на исказаном разумевању и подршци, како од ректора Универзитета одбране, тако и претпостављених целина у систему одбране.

О пословима у оквиру библиотечке делатности разговарали смо са Зорицом Будимировић, начелником Одељења за библиотечку делатност – Универзитетска библиотека, присећајући се и времена када је деловала Централна библиотека.

– Основни послови које обавља наше одељење су прикупљање, обрада, чување и коришћење библиотечке грађе. Такође, трудимо се да у што већој мери информишемо потенцијалне кориснике о свим облицима библиотечко-информационих услуга – наглашава Будимировић и додаје да је суштинска мисија њиховог посла популаризација и промоција књиге и читања.

У детаљнијем појашњавању предочена је слојевитост послова везаних за евидентирање и заштиту библиотечке грађе, коју чини око 220 хиљада наслова, а најстарији примерци потичу из XVI века. Такође, истакнут је значај сарадње са референтним националним и међународним библиотечким установама, као и континуирано праћење нормативног оквира који прописује ову делатност са сталном тежњом ка унапређењу положаја и стварању правног основа за унапређење рада.

Библиотечка делатност је динамичан посао који подразумева и сталну попуњу новом грађом. – Попуна новом грађом представља континуирани процес и односи се на војну и општу грађу и серијске публикације. У складу са подршком коју данас имамо када је у питању развој библиотечке делатности, очекујем да ће се наставити постојећи тренд јачања и издвајања средстава за набавку нове библиотечке грађе, посебно специфичних издања и наслова од значаја, пре свега, за организацијске целине Универзитета одбране – каже нам Блага Грандић, начелник Одсека за набавку и обраду библиотечке грађе и развој библиотечке делатности.

– Запошљавање млађег кадра и њихово стално усавршавање, стицање знања и адекватних стручних звања су од приоритетног значаја, истиче Јасмина Петровић, начелник Одсека фондова библиотечке грађе и циркулације и додаје да је то темељ на коме почива и садашњост и будућност ове делатности у систему одбране.

У делокругу рада Одељења посебан значај има обрада библиотечке грађе, како материјална и физичка, тако и библиографско-каталожка и садржинска. У циљу пружања што квалитетнијег приступа корисницима, континуирано се ради на развоју јединственог библиотечко-информационог система и аутоматизацији библиотечког пословања на Универзитету одбране.

Проректор
Ивана Стевановић

Начелник Одељења
Зорица Будимировић

Начелник Одсека
Јасмина Петровић

Начелник Одсека
Блага Грандић

БРАНА НЕЗНАЊУ

Један од видова набавке и попуње библиотечке грађе, који заслужује посебну пажњу и истицање, јесте завештање грађе путем легата. Универзитетска библиотека поседује легат пуковника Војмира Кљаковића са 1.200 библиографских јединица. Надајмо се да ће овакав вид вредносно узвишеног осећаја за покољења и будућност војске и отаџбине бити више заступљен у временима која следе.

Полице Универзитетске библиотеке погодно чувају знање из сваке области војне науке и свих аспеката војничког живота, свих научних дисциплина, посебно историје, социологије, економије и психологије. Ту су и белетристика, огроман фонд домаћих и међународних стручних публикација, докторске дисертације, велики број енциклопедијских издања, као и наслова који пружају изразито слојевит увид у све друштвене аспекте бивше Југославије... Посебну пажњу привукла нам је историја српске војне и цивилне штампе, коју у импозантној количини баштини Библиотека. Са нескривеним задовољством листали смо примерке „Војина” и „Ратника”, часописа чију традицију данас са поносом наставља магазин „Одбрана”.

ФОНД СТАРЕ И РЕТКЕ КЊИГЕ

Збирку старе и ретке књиге у Универзитетској библиотеци чини око 600 наслова старих и ретких књига и периодике. Најстарија књига у Збирци је „TUSKISCHER KEYSER ANKUNFT: Krieg und Handlung gegen und wider Christen“ („Долазак турских царева: Рат против хришћанства и поступак према њима“), издата у Стразбуру 1540. године и писана је на готици. Фонд поседује још немачких и француских књига из тог периода, а најбројнију групу у Збирци представљају старе српске књиге. То су књиге штампане до 1867. године.

Најстарија је књига Захарија Орфелина „Житије и славнија дела госу-дарја императора Петра Великог“, издата 1772. године. Од старих војних књига издвајају се: „Правила пешачке службе“, „Војник на маршу“ и „Правила логорне службе“ из 1845, „Основи ратни“ Матије Бана из 1848. и Грисхајмова „Тактика“ из 1864. године.

Осим монографија, у Збирку старе и ретке књиге улази и стара и ретка периодика (новине и часописи). Ту се посебно издвајају војни часописи „Војин“ и „Ратник“. У Збирци се чувају и часописи писани ручно у рововима под Једреном током балканских ратова 1912. године. Поред војне периодике, у Збирци се налазе и примерци осталих часописа, попут „Српских новина“ из 1835. и „Летописа Матице српске“ из 1825. године.

Књига у смислу набавке, чувања и коришћења данас има извеснију будућност у систему одбране него што је то било у неким претходним временима, евидентна је воља подупрта конкретним плановима и активностима у том правцу. Млађи кадар који смо упознали, даје посебну аутентичност претходно изнесеној тврдњи.

На крају разговора проректор Стевановић је изразила убеђење да ћемо током следеће посете видети конкретне резултате њихових напора и планова за инфраструктурно, логистичко и кадровско унапређење стања Универзитетске библиотеке.

Уместо закључка, ваља се подсетити речи нашег славног писца, али и дугогодишњег библиотекара Народне скупштине Бранислава Нушића – *Знање има границу, док их незнање нема*. Универзитетска библиотека уверила се кроз своју историја у истинитост ових речи, а и данас је у систему одбране једна од најјачих брана незнању. ■

